

ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU

**PETROL VE LPG PİYASASI
FİYATLANDIRMA
RAPORU**

EYLÜL 2015

Eylül 2015

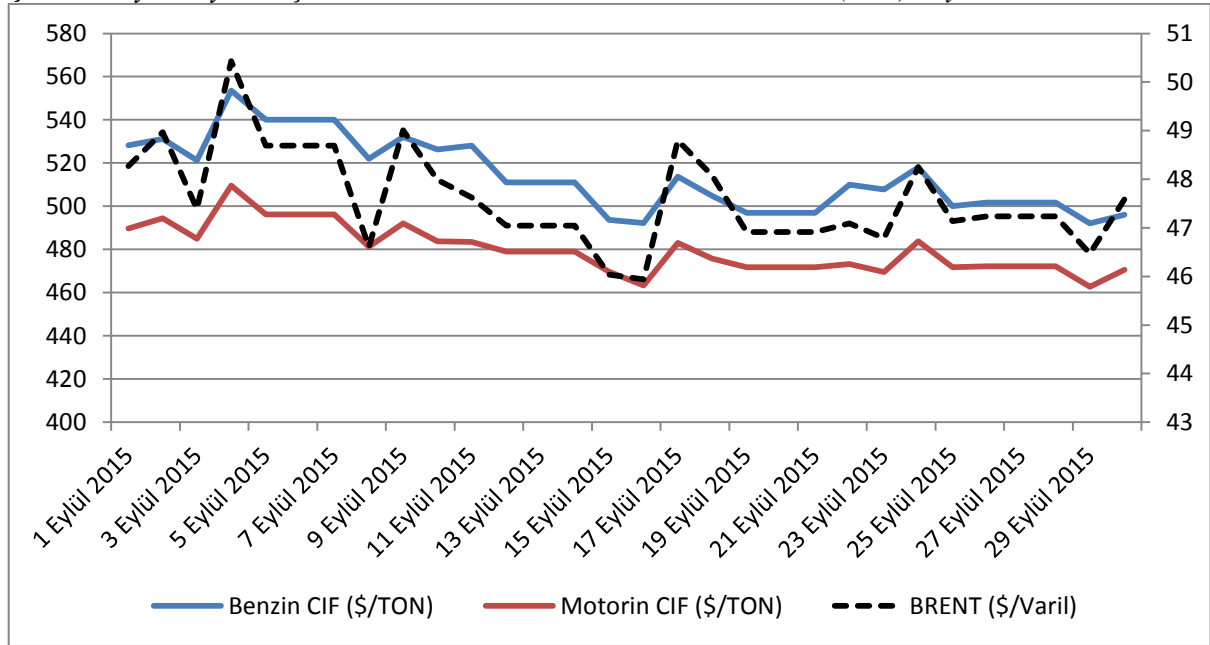
A. PETROL PİYASASI

1. Eylül Ayında Uluslararası Piyasalarda ve Türkiye’de Ürün Fiyatlarının Seyri

1.1. Uluslararası Piyasalar

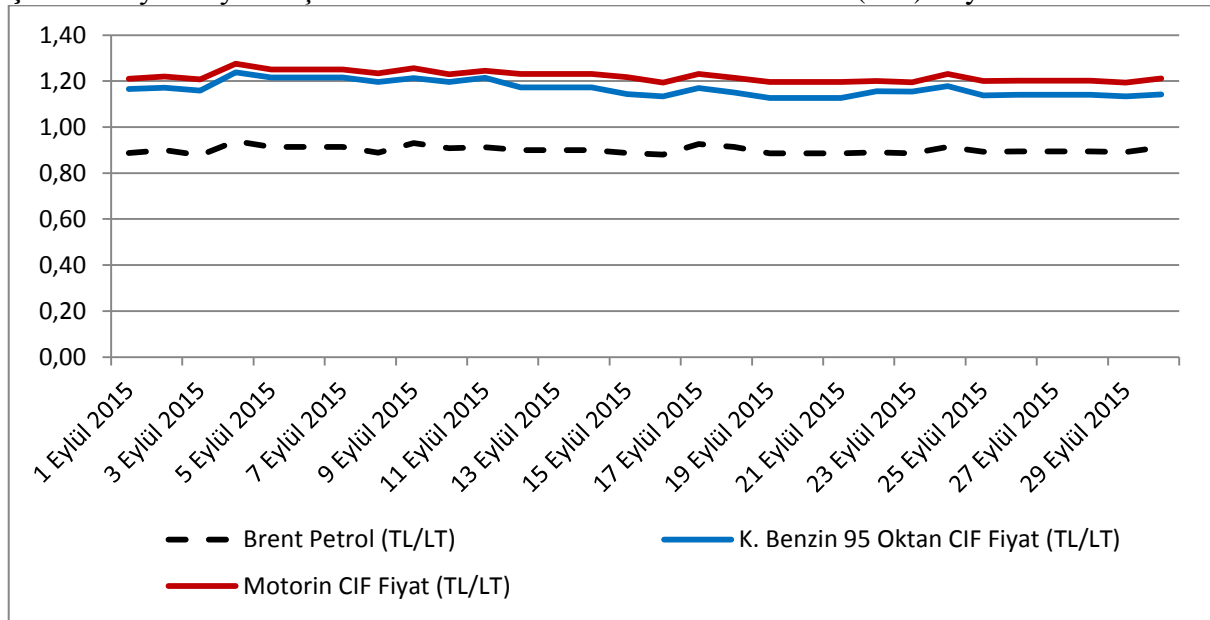
Ülkemizin takip ettiği Platts European Market Scan’da CIF MED (Genova/Lavera) başlığı altında benzin ve motorin ürünleri için ve Brent tipi ham petrol (FOB) için yayımlanan fiyatlar aşağıda Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1: Eylül Ayı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan-Motorin ve Brent (Dtd) Seyri

Söz konusu veriler TL/LT’ye çevrilerek aşağıdaki Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2: Eylül Ayı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan-Motorin ve Brent (Dtd) Seyri

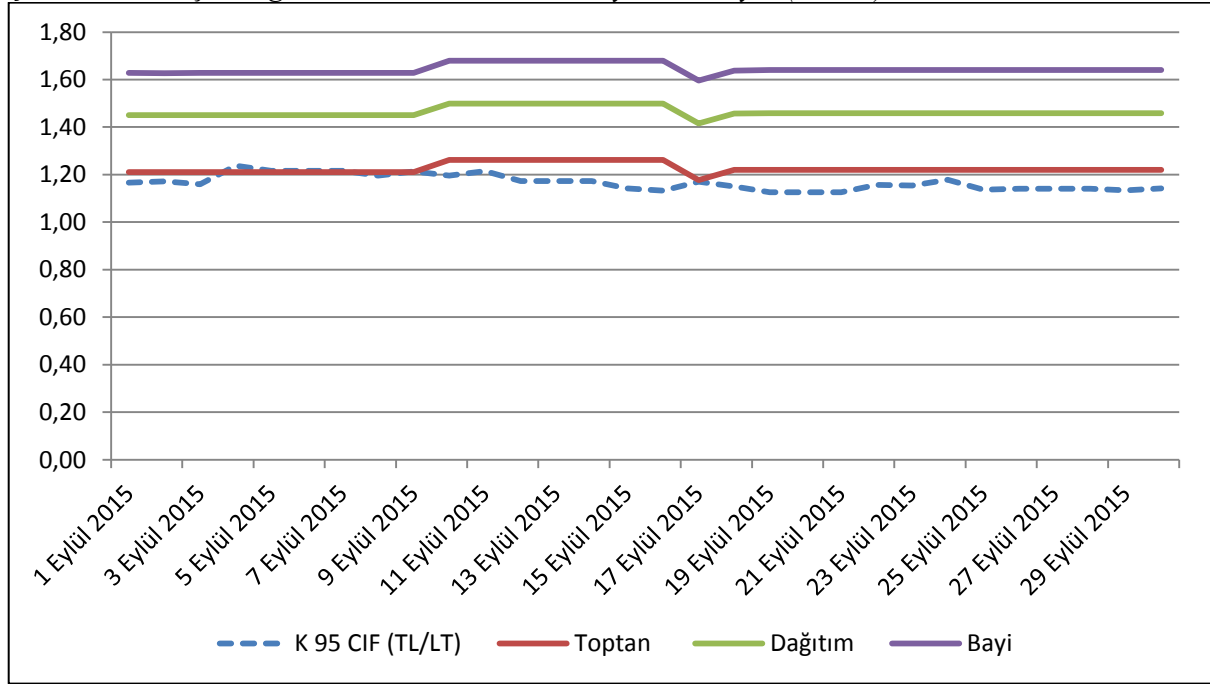

Şekil 1 ve Şekil 2’den anlaşılacağı üzere, her üç ürünün fiyatları uluslararası piyasada Eylül ayında yatay bir seyir izlemiştir.

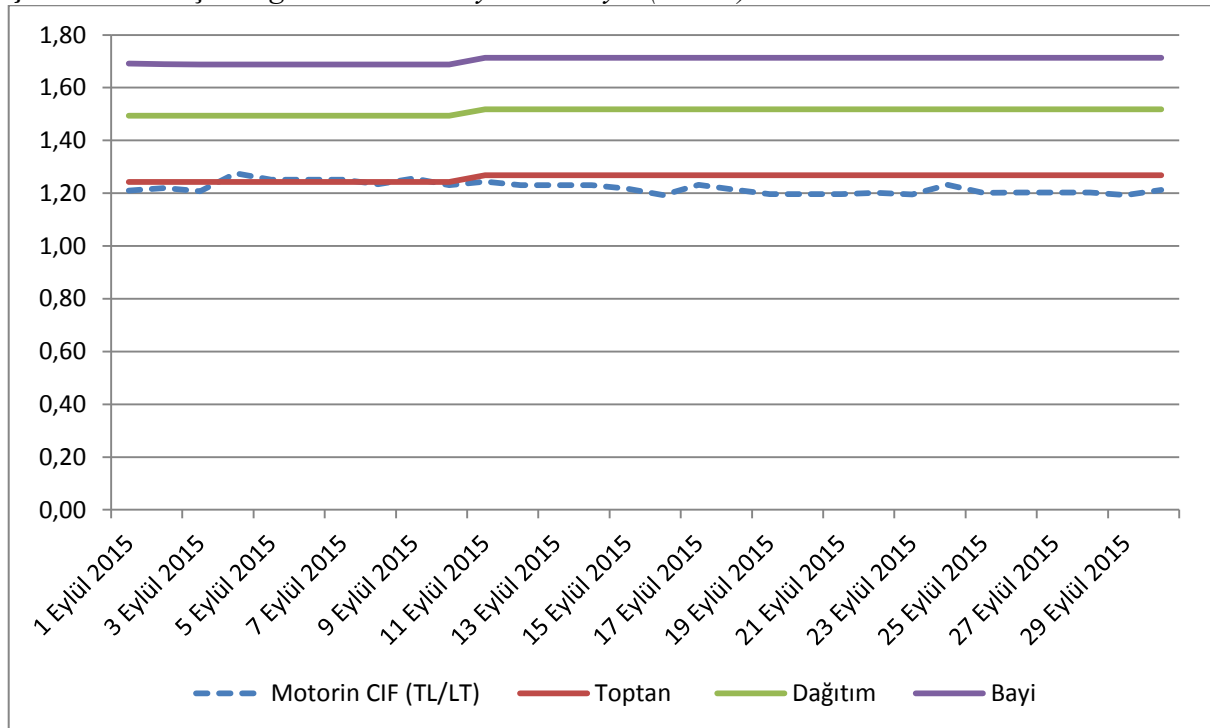
1.2. Türkiye

Ülkemizin takip ettiği Platts European Market Scan'da fiyatlar günlük yayımlanmakta iken, ülkemizde fiyatlar günlük değiştirilmemekte, değişimler belli bir formülasyona göre yansıtılmaktadır. Bu çerçevede, yurt içi K. Benzin 95 Oktan ve motorin vergisiz fiyatlarının seyri aşağıdaki Şekil 3 ve Şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 3: Yurt İçi Vergisiz K.Benzin 95 Oktan Fiyatının Seyri (TL/LT)

Şekil 4: Yurt İçi Vergisiz Motorin Fiyatının Seyri (TL/LT)

Eylül ayı boyunca uluslararası piyasadaki fiyatlara bağlı olarak benzin ve motorin fiyatları ülkemizde değişim göstermiş ve vergisiz bayi satış fiyatı ortalaması ay boyunca K. Benzin 95 Oktan için 1,64 TL/Lt motorin için ise 1,71 TL/Lt olarak gerçekleşmiştir.

2. Eylül Ayı Benzin ve Motorin Fiyat Oluşumu (İstanbul Avrupa Yakası)

Bu bölümde, gösterge niteliğinde olması açısından, İstanbul Avrupa Yakası vergiler dahil benzin ve motorin fiyatlarının Eylül ayı boyunca nasıl seyrettiği ve nihai fiyat içerisindeki payların dağılımı incelenmektedir.

2.1 Benzin Türleri Fiyat Oluşumu (İstanbul Avrupa Yakası - Bir Litre)

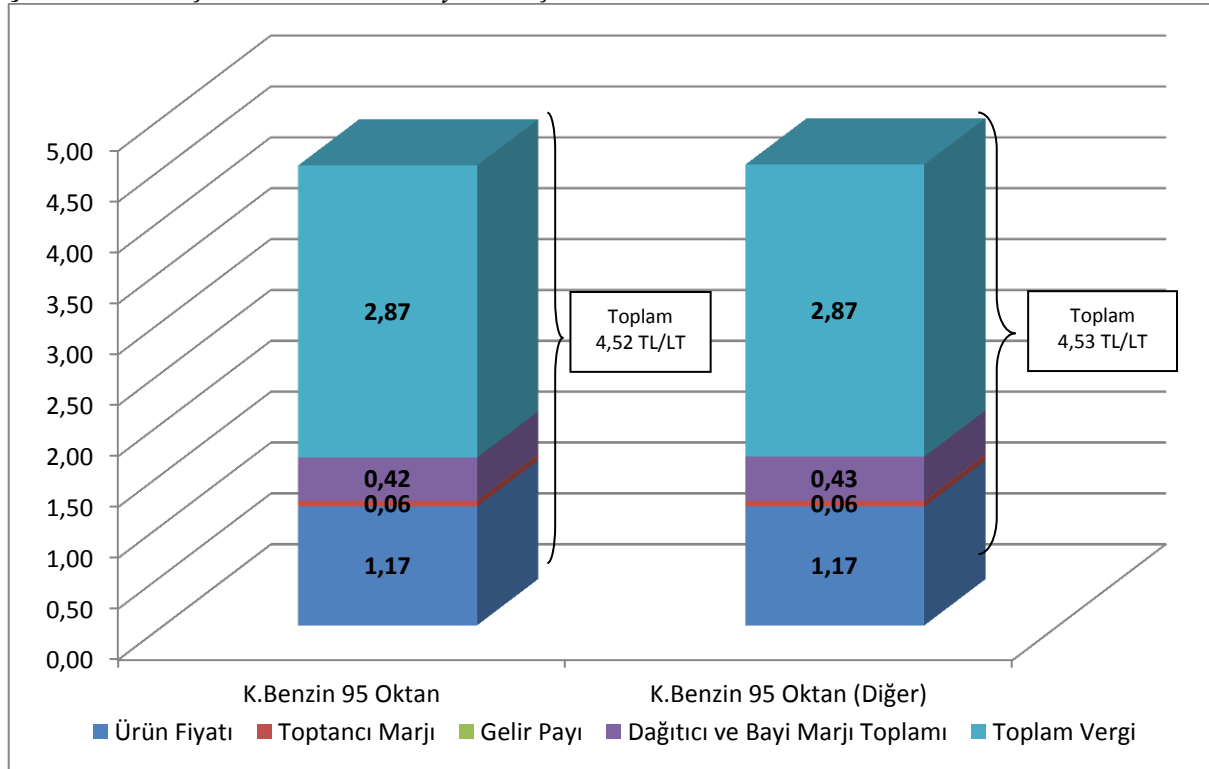
Halihazırda resmi olarak tanımlı benzin türleri Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (E10), Kurşunsuz Benzin 98 Oktan ve Kurşunsuz Benzin 98 Oktan (E10) olmak üzere dört adettir. Ancak, bu ürünlerden sadece Kurşunsuz Benzin 95 Oktan akaryakıt istasyonlarında yaygın olarak satılmakta, bu ürün de standart ve farklılaştırılmış olmak üzere tüketiciye iki farklı şekilde sunulmaktadır. Bu ürünlerin pay dağılımı Tablo-1’de ve Şekil-5’te yer almaktadır.

Tablo 1: Benzin Türleri Fiyat Oluşumu (TL/LT)

	Ürün	Ürün Fiyatı	Toptancı Marjı	Gelir Payı	Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı	Toplam Vergi	Nihai Satış Fiyatı
Eylül	K.Benzin 95 Oktan*	1,17	0,06	0,00254	0,42	2,87	4,52
	K.Benzin 95 Oktan (Diğer)*	1,17	0,06	0,00254	0,43	2,87	4,53
Ağustos	K.Benzin 95 Oktan*	1,19	0,07	0,00254	0,41	2,87	4,54
	K.Benzin 95 Oktan (Diğer)*	1,19	0,07	0,00254	0,42	2,88	4,56

Tablo 1 incelendiğinde, 4,52 TL/lt düzeyindeki nihai fiyatın (%63,50) vergi, kalan kısmın ise ürün maliyeti (%25,88) ve piyasada faaliyet gösteren şirketlerin brüt kar marjı olduğu (% 10,62) görülmektedir.

Şekil 5: Yurt İçi Benzin Türleri Fiyat Oluşumu

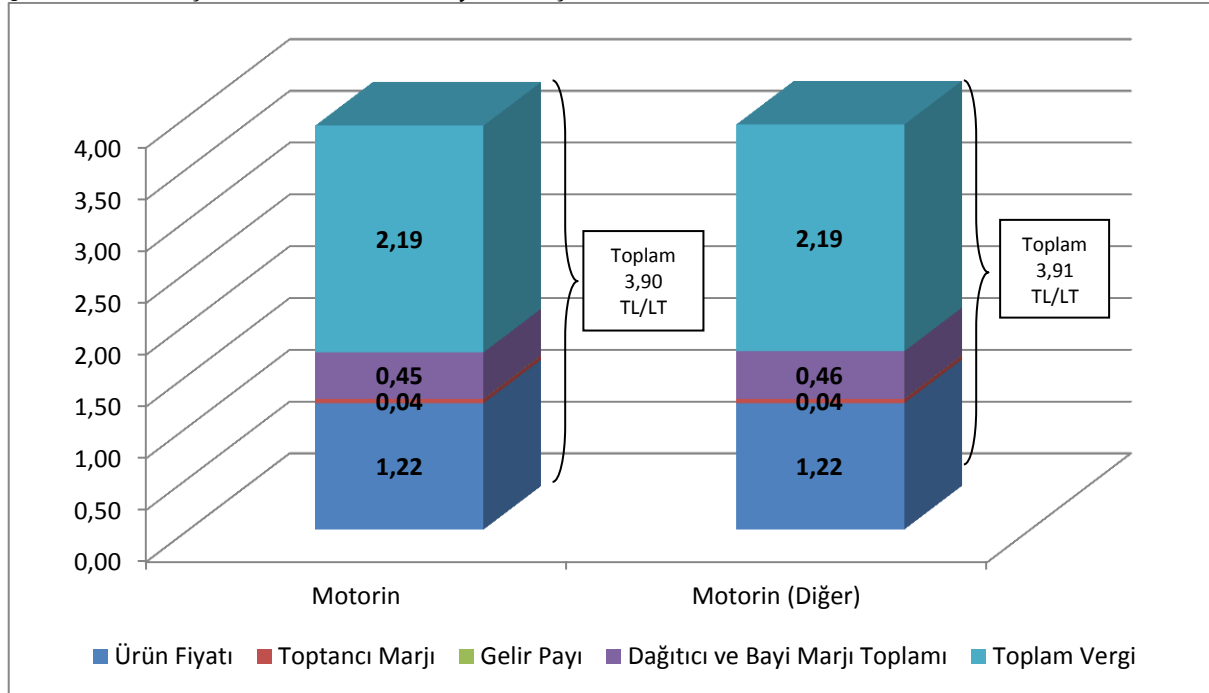
2.2 Motorin Türleri Fiyat Oluşumu (İstanbul Avrupa Yakası - Bir Litre)

Hali hazırda resmi olarak tanımlı tek motorin türü bulunmaktadır. Akaryakıt istasyonlarında farklı ticari isimlerle satılan motorin türlerinin tamamı halk arasında “Eurodizel” olarak bilinen kükürt miktarı 10 ppm olan motorindir. Uygulamada akaryakıt istasyonlarında ikisi de aynı standartları taşıyan normal motorin ve farklılaştırılmış motorin olmak üzere iki motorin türü bulunmakta olup, bu ürünlerin pay dağılımı Tablo-2’de ve Şekil-6’da yer almaktadır.

Tablo 2: Yurt İçi Motorin Türleri Fiyat Oluşumu

	Ürün	Ürün Fiyatı	Toptancı Marjı	Gelir Payı	Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı	Toplam Vergi	Toplam Satış Fiyatı
Eylül	Motorin **	1,22	0,04	0,00254	0,45	2,19	3,90
	Motorin (Diğer) **	1,22	0,04	0,00254	0,46	2,19	3,91
Ağustos	Motorin **	1,15	0,02	0,00254	0,44	2,17	3,79
	Motorin (Diğer) **	1,15	0,02	0,00254	0,45	2,18	3,81

Şekil 6: Yurt İçi Motorin Türleri Fiyat Oluşumu

Yukarıdaki veriler incelendiğinde, 3,90 TL/lt düzeyindeki nihai fiyatın (%56,16) vergi, kalan kısmın ise ürün maliyeti (%31,28) ve piyasada faaliyet gösteren şirketlerin brüt kar marjı olduğu (%12,56) görülmektedir.

3. AB ve Türkiye Eylül Ayı Ortalama Vergisiz Fiyat Karşılaştırılması

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrası "*Petrol alım satımında fiyatlar en yakın erişilebilir dünya serbest piyasa koşullarına göre oluşur. Yerli ham petrol için, teslim yeri olan en yakın liman veya rafineride teşekkül eden "Piyasa Fiyatı" fiyat olarak kabul edilir.*" hükmünü, onbirinci fıkrası "*Rafinerici ve dağıtıcı lisansı kapsamında yapılan piyasa faaliyetlerine ilişkin fiyatlar, en yakın erişilebilir dünya serbest piyasa oluşumu dikkate alınarak, lisans sahipleri tarafından hazırlanan tavan fiyatlar olarak Kuruma bildirilir.*" hükmünü haiz olup, söz konusu düzenlemeler çerçevesinde vergisiz akaryakıt fiyatları Kurumumuzca takip edilmektedir. Eylül ayı için Ülkemizde ve Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde oluşan vergisiz fiyatlar aşağıdaki Tablo-3'te yer almaktadır.

Tablo 3: AB Ülkeleri Vergisiz Ürün Fiyatları (TL/lt)

Ülke	Motorin (TL/LT)	K.Benzin 95 Oktan (TL/LT)
Avusturya	1,66	1,62
Belçika	1,69	1,62
Bulgaristan	1,97	1,84
Hırvatistan	1,70	1,56
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	1,81	1,77
Çek Cumhuriyeti	1,76	1,66
Danimarka	1,94	1,89
Estonya	1,52	1,58
Finlandiya	1,73	1,75
Fransa	1,49	1,54
Almanya	1,65	1,65
Yunanistan	1,97	1,66
Macaristan	1,75	1,62
İrlanda	1,62	1,68
İtalya	1,68	1,67
Letonya	1,65	1,67
Litvanya	1,77	1,74
Lüksemburg	1,72	1,73
Malta	2,12	2,12
Hollanda	1,68	1,61
Polonya	1,63	1,65
Portekiz	1,85	1,77
Romanya	1,71	1,60
Slovakya	1,67	1,61
Slovenya	1,53	1,53
İspanya	1,77	1,75
İsveç	1,87	1,68
Birleşik Krallık	1,57	1,58
AB 28	1,66	1,65
Türkiye	1,71	1,64

Kaynak : http://ec.europa.eu/energy/observatory/oil/bulletin_en.htm

*İstanbul (Avrupa Yakası)

Vergisiz fiyatların bileşenleri ürün fiyatı, toptancı marjı, dağıtıcı marjı ve bayi marjıdır.

4. AB ve Türkiye Eylül Ayı Vergilerinin Karşılaştırılması

Ülkemizde akaryakıtta uygulanan vergi miktarlarının belirlenmesi Maliye Bakanlığının görev alanına girmektedir. Eylül ayında AB ülkelerinde benzin ve motorine uygulanan vergiler Tablo-4'te sunulmaktadır.

Tablo 4: AB Ülkelerinde Uygulanan Vergiler

Ülke	TOPLAM VERGİ		VERGİ ORANI (%)	
	K. Benzin 95 Oktan (TL/LT)	Motorin (TL/LT)	K. Benzin 95 Oktan	Motorin
Birleşik Krallık	3,56	3,56	69	69
İtalya	3,37	2,92	67	63
İrlanda	2,91	2,45	63	60
Fransa	2,86	2,25	65	60
Slovenya	2,65	2,30	63	60
Finlandiya	3,16	2,50	64	59
İsveç	2,97	2,66	64	59
Hollanda	3,50	2,36	69	58
Almanya	2,95	2,21	64	57
AB 28 Ağırlıklı Ortalaması	2,62	2,17	62	57
Romanya	2,31	2,21	59	56
Türkiye	2,86	2,19	64	56
Belçika	2,86	2,11	64	56
Estonya	2,03	1,90	56	55
Hırvatistan	2,53	2,12	62	55
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	2,31	2,20	57	55
Avusturya	2,33	1,99	59	55
Slovakya	2,64	1,98	62	54
Danimarka	3,06	2,26	62	54
Macaristan	2,12	2,02	57	54
Çek Cumhuriyeti	2,29	2,02	58	54
Portekiz	2,97	2,10	63	53
Polonya	2,04	1,82	55	53
Letonya	2,07	1,75	55	51
İspanya	2,26	1,88	56	51
Malta	2,45	2,15	54	50
Litvanya	2,14	1,72	55	49
Yunanistan	3,21	1,86	66	49
Lüksemburg	2,12	1,62	55	49
Bulgaristan	1,84	1,73	50	47

Kaynak : http://ec.europa.eu/energy/observatory/oil/bulletin_en.htm

NOTLAR:

* Akaryakıt istasyonlarında satılan benzin türleri “K. Benzin 95 Oktan” ve “K. Benzin 95 Oktan (Diğer)” başlığı altında yer almakta olup, diğer başlığı altında satılan ürünler şirketten şirkete farklı isimler alabilmektedir. Diğer taraftan Ülkemizde piyasaya akaryakıt olarak arz edilen veya dolaşımında bulunan benzin türlerinin, Türk Standartları Enstitüsü tarafından hazırlanan, Haziran 2013 tarihli "TS EN 228 Otomotiv Yakıtları - Kurşunsuz Benzin - Özellikler ve Deney Yöntemleri" standardına uygun olması zorunludur. Dolayısıyla teknik düzenlemeler açısından K. Benzin 95 Oktan ve K. Benzin 95 Oktan (Diğer) arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır ve ikisi de her türlü benzinli araçta güvenle kullanılabilir.

** Akaryakıt istasyonlarında satılan motorin türleri, “Motorin” ve “Motorin (Diğer)” başlığı altında yer almakta ve diğer ürün kategorisinde satılan motorin için farklı şirketler farklı markalar kullanabilmektedir. Akaryakıt istasyonlarında satılan motorin türlerinin tamamı Avrupa standartlarında (eurodizel) ürünlerdir ve her türlü araçta güvenle kullanılabilir. Mevzuat açısından ülkemizde tek bir motorin standardı bulunmakta olup, motorin ürünlerinin Türk Standartları Enstitüsü tarafından hazırlanan, Şubat 2014 tarihli "TS EN 590 Otomotiv Yakıtları-Dizel (Motorin)-Gerekler ve Deney Yöntemleri" standardına uygun olması gerekir. Standartlar gereği bütün motorin türlerinde azami kükürt miktarının 10 mg/kg olması zorunludur. Motorin (Diğer) başlığı altında farklı markalarla satılan motorinin bazı katkı maddeleriyle ilave özellik kazandırıldığı ifade edilmektedir; ancak, bu ürünlerin standartlara uygunluğa ilave olarak, ifade edilen özellikleri taşıyıp taşımadığına dair herhangi bir kontrol ya da denetim bulunmamaktadır. Dolayısıyla teknik düzenlemeler açısından Motorin ve Motorin (Diğer) Arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır ve ikisi de dizel araçlarda güvenle kullanılabilir.

Tanımlar :

1. Ürün Fiyatı :

Ürün Fiyatları Platts European Market Scan da CIF MED (Genova/Lavera) \$/TON olarak yayımlanmaktadır.

Platts European Market Scan da CIF MED (Genova/Lavera) başlığı altında K. Benzin 95 Oktan ve motorin için yayımlanan günlük fiyatların ortalamasının, TCMB tarafından belirlenen gösterge niteliğindeki ABD doları döviz satış kuru ve ürünün yoğunluğu ile çarpılması ile bulunan fiyattır.

Uluslararası piyasalarda ürün fiyatları ham petrol fiyatlarından farklı yönde hareket edebildiği için (örneğin ham petrol fiyatları azalırken benzin fiyatlarının artması vb.) ürün fiyatlarının direk olarak ham petrol fiyatlarıyla ilişkilendirilmesi yanlıtıcı olabilmektedir.

2. Toptancı Marjı : Rafinerici veya dağıtıcılar tarafından ürün fiyatı üzerine eklenen marjdır.

3. Gelir Payı : Ulusal petrol stoğunun tamamlayıcı kısmının tutulabilmesi için tüketici fiyatlarına ilave edilen rakamlardır. Benzin türleri ve motorin türleri için 0,00254 TL/LT olarak belirlenmiştir.

4. Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı : Ürünlerin temin edilmesinden (Rafineriden, ithalat yoluyla veya diğer dağıtıcılardan) son kullanıcıya ulaştırılmasına kadar maliyetleri içeren marjdır.

5. Toplam Vergi : Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) ve Katma Değer Vergisinin (KDV) toplamıdır.

Benzin Türleri için (95 Oktan)	: ÖTV 2,1765 TL/LT	KDV oranı %18
Motorin Türleri için	: ÖTV 1,5945 TL/LT	KDV oranı %18

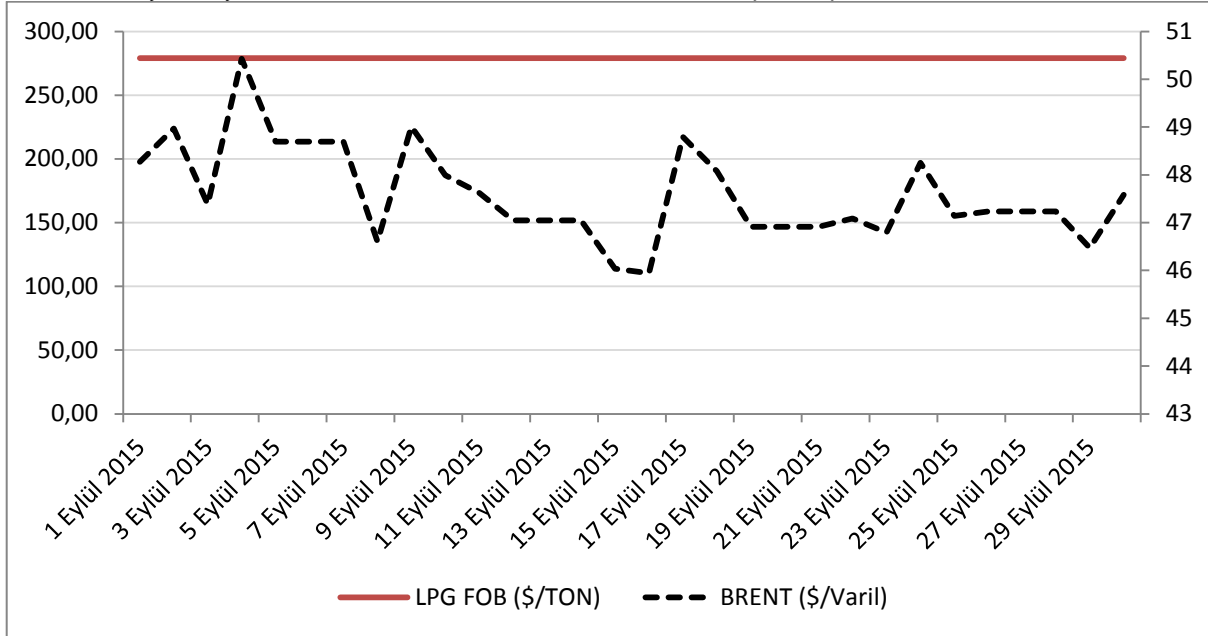
B. LPG PİYASASI

1. Eylül Ayında Uluslararası Piyasalarda ve Türkiye’de Ürün Fiyatlarının Seyri

1.1. Uluslararası Piyasalar

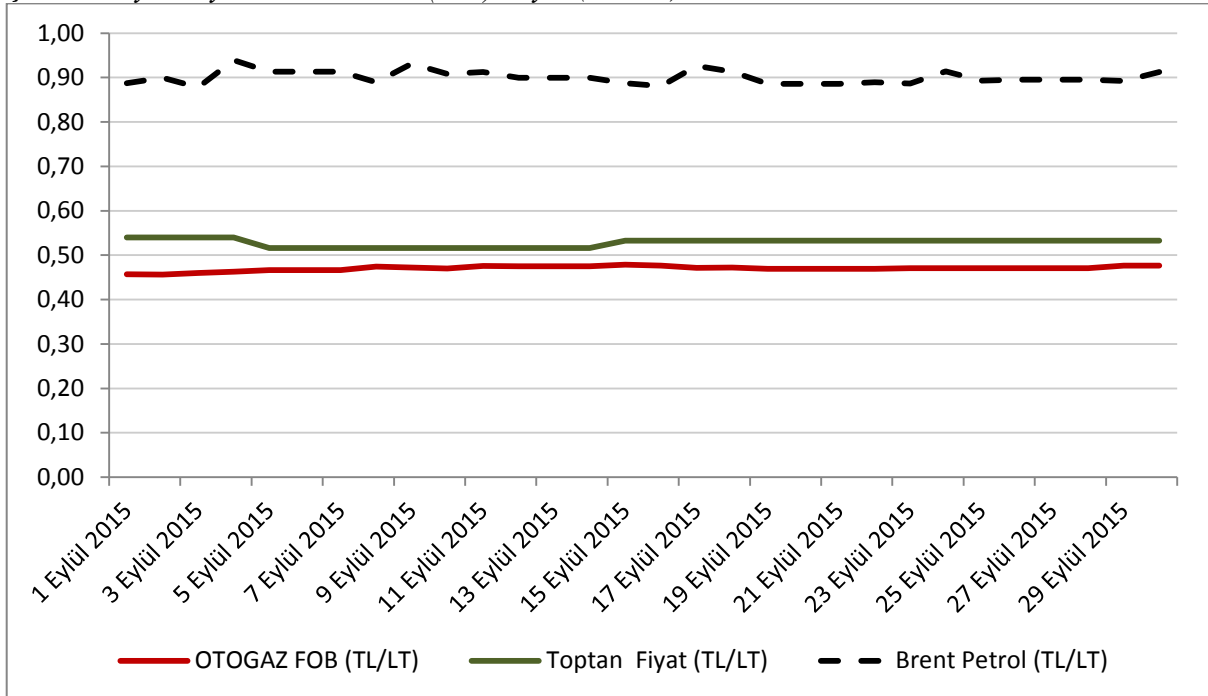
Ülkemiz LPG ürün fiyatları bakımından Sonatrach piyasa fiyatlarını takip etmekte olup, LPG fiyatları Propan ve Bütan olmak üzere ayda bir kere yayımlanmaktadır. Referans fiyat hesaplanırken söz konusu piyasada yayımlanan Bütan fiyatının %70’i ve Propan fiyatının %30’u alınır. Bu kapsamda karışım LPG (FOB) ürünü ve Brent tipi ham petrol (FOB) için yayımlanan fiyatlar aşağıda Şekil 7’de sunulmuştur.

Şekil 7: Eylül Ayı LPG (\$/Ton) ve Brent (Dtd-\$/Varil) Fiyat Seyri

Söz konusu veriler TL/LT’ye çevrilerek aşağıdaki Şekil 8’de sunulmuştur.

Şekil 8: Eylül Ayı LPG ve Brent (Dtd) Seyri (TL/LT)

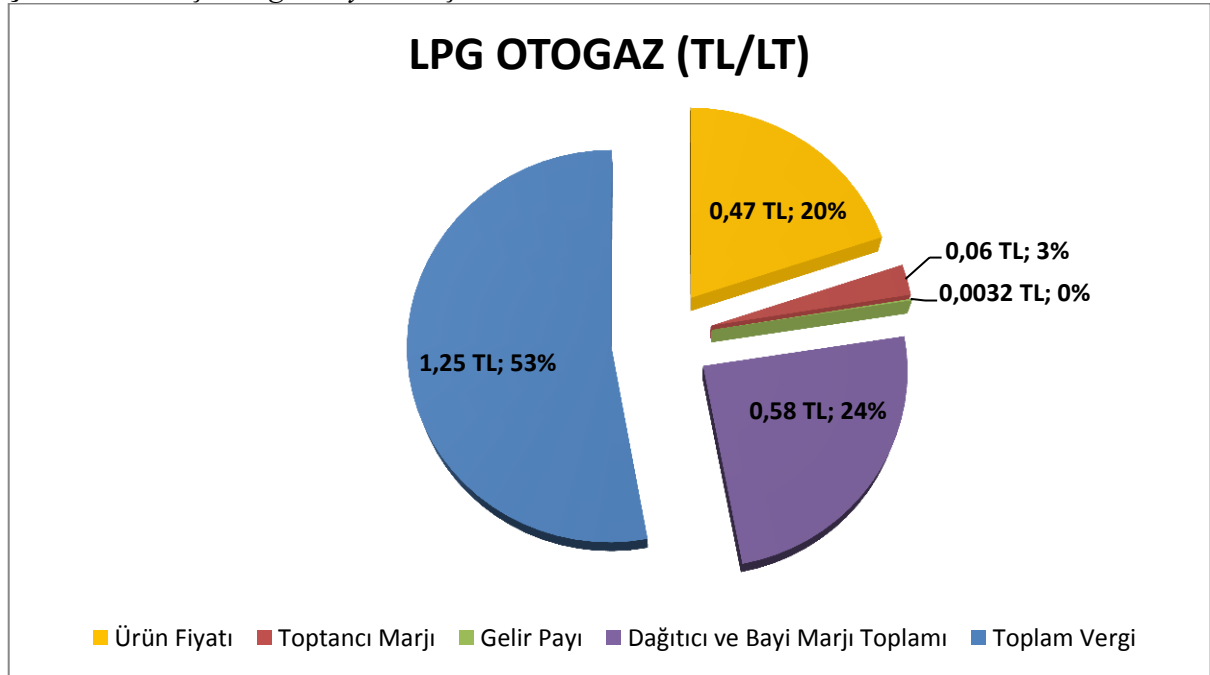
2. Eylül Ayı LPG (Otogaz) Fiyat Oluşumu (İstanbul Avrupa Yakası)

Bu bölümde, gösterge niteliğinde olması açısından, en yüksek hacimli ilk sekiz firmaya ait İstanbul Avrupa Yakası vergiler dahil LPG (Otogaz) fiyatlarının 2015 yılı Eylül ayı ve önceki aylarda nasıl seyrettiği ve nihai fiyat içerisindeki payların dağılımı incelenmektedir.

Tablo 5: Yurt İçi Otogaz Fiyat Oluşumu (TL/LT)

Dönem	Ürün	Ürün Fiyatı	Toptancı Marjı	Gelir Payı	Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı	Toplam Vergi	Toplam Fiyat
Eylül	LPG Otogaz	0,47	0,06	0,0032	0,58	1,25	2,36
Ağustos	LPG Otogaz	0,48	0,05	0,0032	0,57	1,25	2,35
Temmuz	LPG Otogaz	0,51	0,05	0,0032	0,56	1,25	2,37
Haziran	LPG Otogaz	0,53	0,05	0,0032	0,56	1,25	2,39
Mayıs	LPG Otogaz	0,60	0,06	0,0032	0,55	1,26	2,47
Nisan	LPG Otogaz	0,62	0,05	0,0032	0,54	1,26	2,47
Mart	LPG Otogaz	0,64	0,02	0,0032	0,55	1,27	2,48
Şubat	LPG Otogaz	0,47	0,06	0,0032	0,52	1,23	2,28
Ocak	LPG Otogaz	0,49	0,04	0,0032	0,55	1,24	2,32

Şekil 9: Yurt İçi Otogaz Fiyat Oluşumu

Tablo 5 ve Şekil 9'dan da görüleceği üzere LPG (Otogaz) fiyatının %53'lük kısmı vergilerden, %20'lik kısmı ürün fiyatından ve %27'lik kısmı toptancı, dağıtıcı ve bayi marjından oluşmaktadır.

3. AB ve Türkiye Eylül Ayı LPG (Otogaz) Fiyat Karşılaştırılması

Tablo-6: AB ve Türkiye Eylül Ayı LPG (Otogaz) Fiyat Karşılaştırılması

Ülke	VERGİSİZ FİYATLAR (TL/LT)	TOPLAM VERGİ (TL/LT)	VERGİ ORANI (%)
Belçika	1,20	0,25	17,36
Bulgaristan	0,99	0,58	36,87
Hırvatistan	1,36	0,37	21,42
Çek Cumhuriyeti	1,17	0,57	32,90
Estonya	1,25	0,53	29,95
Fransa	1,93	0,68	26,06
Almanya	1,26	0,61	32,60
Macaristan	1,38	0,85	38,15
İtalya	1,12	0,85	43,23
Letonya	1,15	0,63	35,35
Litvanya	0,81	0,83	50,51
Lüksemburg	1,14	0,29	20,16
Hollanda	0,97	0,96	49,75
Polonya	0,82	0,65	44,37
Portekiz	1,07	0,81	43,13
Romanya	1,35	0,62	31,27
Slovakya	1,35	0,67	33,09
Slovenya	1,33	0,66	33,22
İspanya	1,55	0,46	22,80
AB Ortalaması	1,22	0,62	33,80
Türkiye	1,11	1,25	52,94

Tablo 6’da görüleceği üzere, Türkiye vergisiz fiyatlar açısından AB ortalamasından daha düşük bir fiyata sahipken, otogaza uygulanan miktarsal ve oransal vergi açısından 1. sırada yer almaktadır.

Tanımlar :

1. Ürün Fiyatı :

Ülkemiz LPG ürün fiyatları bakımından referans olması açısından Sonatrach piyasa fiyatlarını takip etmekte olup, bahse konu piyasada LPG fiyatları Propan ve Bütan olmak üzere ayda bir kere yayımlanmaktadır.

Hesaplama yapılırken söz konusu piyasada yayımlanan “Bütan” fiyatının %70’i ve “Propan” fiyatının %30’u alınır ve hesaplanan rakam, her gün için TCMB tarafından belirlenen gösterge niteliğindeki ABD doları döviz satış kuru ve ürünün yoğunluğu ile çarpılması ile bulunan fiyattır.

Uluslararası piyasalarda LPG fiyatları ayda bir defa yayımlandığı için ve ham petrol fiyatlarından farklı yönde hareket edebildiği için (örneğin ham petrol fiyatları azalırken otogaz fiyatlarının artması vb.) ürün fiyatlarının direk olarak ham petrol fiyatlarıyla ilişkilendirilmesi yanıltıcı olabilmektedir.

2. Toptancı Marjı : Rafinerici veya dağıtıcılar tarafından ürün fiyatı üzerine eklenen marjdır.

3. Gelir Payı : Ulusal petrol stoğunun tamamlayıcı kısmının tutulabilmesi için tüketici fiyatlarına ilave edilen rakamlardır. Benzin türleri ve motorin türleri için 0,0032 TL/LT olarak belirlenmiştir.

4. Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı : Ürünlerin temin edilmesinden (Rafineriden, ithalat yoluyla veya diğer dağıtıcılardan) son kullanıcıya ulaştırılmasına kadar maliyetleri içeren marjdır.

5. Toplam Vergi : Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) ve Katma Değer Vergisinin (KDV) toplamıdır.

LPG (Otogaz) için : ÖTV 1,5780 TL/KG KDV oranı %18